

MÍSTA UNESCO

in.ihned.cz/zahranici

metrů jejich dávní stavitelé konci-
povali se značnou odvahou a pro-
vedli s obdivuhodnou přesností.
Tesařské mistrovství lidových ře-
meslníků potvrzují detaily: mo-
hutné trámy ručně opracované
sekyrami se protínají v přesně
stanovených bodech.

Kostely byly budovány obvykle
na nejvyšším místě vesnice, takže
vytvářejí nezaměnitelnou siluetu
zdejší krajiny. Díky vysokým vě-
žím chrámy působí monumentál-
ně, ale půdorysnou dispozicí jsou
ve skutečnosti malé, takže se do-
vnitř nevešli zdaleka všichni oby-
vatelé vsi. Ženy a děti zůstávaly
venku, a aby mohly alespoň zčásti
sledovat probíhající kázání
nebo mši, byly do roubených stěn
vyvrtány malé otvory.

Tato nezbytnost vydržela až do
současnosti, jen se poněkud zmo-
dernizovala, a tak jsou na vnější
obvod chrámů vyvedeny malé re-
produktory. V mnoha vesnicích
tento problém řeší stavbou no-
vých, prostornějších kostelů.
Děje se tak s využitím původních
materiálů a technik a výsledek
práce současných mistrů se té-
měř neliší od staletých vzorů.

Lidová kultura v Maramureši
stojí po dlouhá staletí na dřevě. Je
kulturou dřeva a poctou dřevu.
Podlaha v kostele je z dubu, za-
tímco stěny a krovy jedlové. Vět-
šina domů a bran je roubených
a má šindelové stříšky, všechno
z jedle. Jedlové dřevo podle míst-
ních pověrečných představ udr-
žuje nečisté síly daleko od domu.
Jedli tu říkají strom života a zasa-
huje snad do všech aspektů exi-
stence zdejších lidí. Ze stejného

dřeva jsou zhotoveny dětské ko-
lébky a také rakve jsou jedlové.

Skanzen pod širým nebem

Dodnes obtížně dostupné vesnice
v údolích severních Karpat skrý-
vají spoustu umělecko-historic-
kých památek, ale také lidových
zvyků, vzorců chování, magic-
kých a pověrečných praktik, které
jinde už dávno zanikly. Zřejmě ni-
kde jinde v Evropě se tak běžně
nenosí lidové kroje jako tady
a vesnická slavnost nebo týdenní
trh ve městě jsou dosud událostí.

K živému dědictví minulosti
patří práce se dřevem: štíty, dveře
i okna domů zdobí vyřezávané or-
namenty, dovnitř usedlosti se
vchází mohutnými vraty, jejichž
součástí jsou řezby symbolických
prvků, jako jsou slunce, provaz
nebo strom života. Řemeslný um
i znalost lidové magické symboli-
ky se dědí z pokolení na pokolení.

Zřejmě největší koncentraci
dřevěné sakrální architektury se
těší údolí Izy, zasahující hluboko
do podhůří Rodny. Bohatě zdo-
be-

ný kostel v Báršaně s biblickými
výjevy v ornamentálních medailo-
nech je cennou ukázkou architek-
tury severního Maramureše.

Co do poutavosti je ovšem pře-
konají malby v Poienile Izei.
V převažujícím rudém tónu pek-
elných ohňů tu defilují morbidní
scény trápení hříšníků, před nimiž
by neobstály ani ty nejhrůznější
filmové horory. Soubor mnoha
fresk tvoří dohromady zobrazení
Posledního soudu, jehož „dobrá
část“ se ovšem nedochovala. Dál
proti proudu řeky, v Ieudu, leží
nejstarší dochovaný kostelík
v kraji, rovněž bohatě zdobený
malbami. Pochází z roku 1364
a býval v něm uložen tzv. ieudský
kodex, nejstarší dokument psaný
v rumunštině.

Řecko-katolický kostel v Rogo-
zu z konce 17. století nestojí na
původním místě. Byl sem po dvou
stoletích přestěhován ze sousední
vsi. Zvláštností kostela, vybud-
ovaného z jilmového dřeva, jsou
střešní nosníky zakončené vyře-
zanými koňskými hlavami a asy-

metrická střeška. Její severní pře-
sah zakrýval velký stůl, na němž
se při výjimečných bohoslužbách
rozdávalo jídlo chudině.

Nejvyšší střešou se pyšní kos-
tel nad vesnicí Surdesti. Věž, oblo-
žená tisíci dubových šindelů, se
tyčí do pětáctýřicetimetrové výše
– bývala nejvyšší dřevěnou stavbu
v celé Evropě (před několika lety
ji překonal nový kostel v ženském
klášteře Báršana), která navíc vy-
držela bezmála tři století.

K nejstarším patří oba dřevěné
chrámy v Budesti z let 1586
a 1643, které doplňují soubor
UNESCO chráněných staveb.
Kostel v Desesti kryje dvojí stře-
cha, což umožnilo tvůrcům osadit
okny i horní části lodi. Přesto pa-
nuje v kostele přítomí, z nějž vystu-
pují nástěnné malby z 18. století,
podobné těm v moldavských kláš-
terech. Přestože jsou o dvě století
mladší, jednoduchou kresbou
a sytými barvami působí podobně
archaickým dojmem. ■

JIRÍ SLADKÝ

Foto: autor

Jak se tam dostat

Výchozím bodem pro poznání Maramu-
reše může být provinční sídlo Baia
Mare, které s rumunskou metropolí Bu-
kureští spojuje letecká linka a noční
rychlík. Veřejná doprava v regionu byla
proti minulosti podstatně zredukována.
Pro detailní poznání jednotlivých sak-
rálních a lidových památek je proto
zřejmě nejvýhodnější pronájem auta.
K ubytování není třeba využívat vždy
sporadické hotely, v poslední době lze
získat nocleh i v soukromí.